

Referat for 6. møde i Lokal Trepert Smålandsfarvandet og Lokal Trepert Østersøen

Mødedato

4. december 2025

Tid

09.00-14.00

Sted

Rønnebæksholm

Mødedeltagere: Allan Ambrosius Kristensen (Stevns), Flemming Petersen (Stevns), Jørgen Grüner (Slagelse), Rune Frimann Larsen (Slagelse), Jens Jacobsen (Sorø), Sofie Hjelm Byrnak (Sorø), Klaus Hansen (Ringsted), Cathrine Riegels Gudbergson (Næstved), Niels Hav Hermansen (Næstved), Tine Winther (Lolland), Martin Bruun (Lolland), Annemette S. Johnsen (Guldborgsund), Jakob Lysholdt (Guldborgsund), Dorthe Egede Borg (Faxe), Charlotte Rosenblad Ralund (Faxe), Thomas Spange Olsen (Faxe), Martin Graff Jørgensen (Vordingborg), Flemming Kruse (DN), Jan Woolhead (DN), Michael Kruse Løvendal (DN), Carsten Drejer (DN), Jens Ringsing (LF), Sara Jul Sørensen (LF), Nicolai Tillish (LF), Jane Skov Lind (NST), Corbin Andrew Entz (Fællessekretariatet, Næstved), Birgitte Apel Jacobsen (Fællessekretariatet, Næstved), Anja Rasmussen (Næstved), Lone Søderkvist Kristensen (KU, TRANSFORM)

Afbud: Peter Rasmussen (LF), Diddi Thiemann (Vordingborg)

Referent: Fællessekretariatet

Godkendelse af referater og dagsorden

Dagsorden blev godkendt.

Referatet fra seneste møder blev godkendt uden ændringer.

Mødet blev afholdt som et fællesmøde med deltagelse af de Lokale Treparter for Smålandsfarvandet og Østersøen.

Opdatering fra Fællessekretariatet

Fællessekretariatet havde modtaget diverse info fra ministeriet og styrelsen som blev videreformidlet:

- Kvælstofreguleringsmodel - som lige var blevet vedtaget
- Opdateringer i MARS – flere funktioner i statusmodul
- VP3II godkendes og arbejdsrapport til de lokale treparter for 2026
- §3-arbejdsgruppens arbejde med et best-practice papir

Derudover opdaterede sekretariatet om:

- Fremdriften på principvedtagelsen af omlægningsplanerne
- Status på lodsejerdialog før og efter den politiske sagsbehandling af omlægningsplanerne
- Status på minivådområder. Der er søgt om 71 minivådområder på Sjælland og øerne i den nuværende ansøgningsrunde, der løber fra 1. maj 2025 – 10. april 2026
 - Sekretariatet gjorde treparterne opmærksom på at Ministeriet og KL arbejder på at fjerne en barriere, så det bliver mere klart om der kan placeres et minivådområde i det direkte opland til kvælstofvådområder.
 - *Barriere til Taskforce for Arealudtag:* Sekretariatet blev bedt om at gøre Taskforcen opmærksom på det uhensigtsmæssige i, at der i dag ikke gives løbende tilsagn til minivådområder, men kun ved ansøgningsrundens ophør.
- Status på kommunernes ansøgningsrunde til de EU-finansierede kvælstof- og lavbundsprojekter
- Skov på tørveholdige lavbundsområder - giver det mening?
 - *Bemærkning:* Det er vigtigt at melde klart ud hvorfor et projekt er ønsket og hvilke effekter det kan skabe - når det drejer sig om skov på tørveholdige lavbundsområder spiller naturpotentialen en større rolle end CO2-reduktionen.
 - *Forslag:* Det blev foreslået at projektorganisationerne til at begynde med prioriterer lavbundsprojekter på omdriftsjord, hvor der både kan opnås større CO2- og kvælstofreduktioner.

Professor Lone Søderkvist Kristensen fra Københavns Universitet, fortalte kort om forskningsprojektet TRANSFORM og deres mulighederne for at understøtte dele af arbejdet i treparternes oplande. TRANSFORM vil gerne følge arbejdet i treparterne tæt og har et ønske om fremadrettet at deltage i møderne. Det vil blive taget op i de nye treparter.

Orienteringen blev taget til efterretning.

Evaluering af arbejdet i treparterne 2025

Sekretariatet uddelte ark til brug for evaluering som trepartens repræsentanter fik tid til at reflektere over og udfylde sammen ved bordene. De to formænd samlede efterfølgende op under de tre overskrifter:

Hvad skal vi holde fast i?

- Fysiske møder
- Fællessekretariat og input herfra
- Nyhedsmails når der går lang tid imellem møder
- Ekskursioner
- God koordinering mellem de forskellige niveauer i treparten
- Helikopterperspektivet
- Plads til bilaterale møder udenom de ordinære trepartsmøder
- "Fokus på opgaven" - fælles kurs og mål
- Gensidig respekt og plads til forskellige perspektiver
- Fokus på den sociale sammenhængskraft i de lokale treparter gennem ærlig og respektfuld dialog og ved brug af humor

Hvad skal vi gøre mere af?

- Mere erfaringsudveksling
- Flere faglige indlæg, gerne også eksterne oplægsholdere f.eks. TRANSFORM
- Brug vores kystvandråd
- Mere pres på KL vedr. ressourcer
- Mere pres på SGAV og Ministeriet for at få ensartethed og klare linjer for vores arbejde

Hvad skal vi gøre anderledes?

- Anderledes måde at sidde på til møderne - så de to fra samme kommune sidder sammen under de første møder og evt. frie pladser derefter
- Fællesmøder, når det giver mening – og adskilte møder, når det giver mening
- Navneskilte på bordene og på tøjet
- Præsentationsrunde i begyndelsen af møderne
- Inddragelse og information til den almindelige borger (ikke lodsejer)
- Mere kommunikation med lodsejere og tidligere dialog
- Mere fokus på omlægningsplanernes samspil med kommuneplaner
- Holde møderne nye steder (andre kommuner)
- Fremadrettet fokus på at der ikke opstår grupperinger mellem nye og gamle repræsentanter i de lokale treparter
- Onboarding for nye repræsentanter i treparterne
- Større fokus på jordopkøbere og fonde som ikke vil være en del af arealomlægningen

Andre forslag

- Catrine Gudbergesen kan evt. agere som facilitator på udvalgte møder
- Sekretariat bør også evaluere teknikerguppen og den administrativ implementeringsgruppe
- Mulighed for deling af erfaring/ressourcer mellem kommunerne. Lej en medarbejder.

Arbejdet fremadrettet i treparterne

Mødestruktur

Forslag fra formændene om som udgangspunkt at afholde fællesmøder i de Lokale Treparter for Smålandsfarvandet og Østersøen med mulighed for adskilte møder, når der skal besluttes et lokalt anliggende.

DN og L&F støttede at afholde det første møde i 2026 som et fællesmøde og derefter træffe en beslutning. Det blev bemærket, at det kan give mening med fællesmøder, når det drejer sig om generelle drøftelser og faglige indspark.

Forslag fra formændene til drøftelse på det første møde i 2026. Forslag om at udpege én formand og én næstformand fælles for de to treparter. anbefaler den ene er fra Næstved, hvor fællessekretariatet har base.

Arealudpegning af områder til skovrejsning og naturpotentiale

Repræsentanterne havde følgende generelle bemærkninger:

- Treparterne har en meget vigtig opgave med at implementere skitseprojekterne. Det må vi ikke glemme i arbejdet med at identificere arealer til skovrejsning og naturpotentiale.
- Glem ikke beskyttelse af drikkevand.
- Af respekt for lodsejerne bør vi kunne sige snarest hvor det er vi ønsker skov og natur, så vi ikke skal komme igen og igen hos den enkelte lodsejer.
- Lodsejerne oplever i forvejen at de skal forholde sig til mange beslutninger på deres arealer – det er ikke nødvendigvis hensigtsmæssigt at tale med dem om skov og natur lige nu.
- Bekymring for om kommunerne både kan løfte opgaven med at reducere kvælstof og skabe naturprojekter - bemærkning om at det i praksis drejer sig om forskellige medarbejdergrupper.

Bemærkninger til rammerne for opgaven med at udpege skov og natur:

- Forslag om at tage udgangspunkt i kommuneplanudpegningen med skov ønsket/uønsket
- Ønske fra repræsentanterne om at presse staten til, at give os rammer og lokale mål samt en definition af beskyttet natur.
- Treparterne kan være nødt til at sætte egne mål, hvis staten ikke definerer lokale mål for skovrejsning og naturpotentiale
- Ønske om at tage udgangspunkt i et godt datagrundlag i arbejdet med at udpege arealer.

- Vigtigt at fastlægge opgaven på det første møde.
- Forslag om at kigge på negative- og positive områder for skovrejsning og se hvor der er lodsejerinteresse.

Input fra Kystvandrådet i Rødsand og Bredningen (Østersøen)

Skal indrapportere et delresultat i maj 2026 og kan dele indsigterne med de lokale treparter.

Repræsentanterne for Smålandsfarvandet ønskede også at bruge input fra kystvandrådet i deres arbejde.

Anbefalinger til det gode opstartsmøde

Repræsentanterne anbefalede at det første møde afholdes som et fællesmøde mellem de Lokale Treparter for Smålandsfarvandet og Østersøen.

Det blev forslået at opstartsmødet fokuserer på at etablere det gode samarbejde i de nye treparter og sætte fokus på opgaverne for 2026.

Det blev forslået at gentage formatet med en ekskursion til et gennemført projekt ligesom treparterne gjorde i foråret 2025.

Implementering af projekter

Drøftelsen centred sig om projektorganisationernes prioritering af projekter til opstart i 2026. Repræsentanterne havde følgende bemærkninger:

- Husk at genbesøge de prioriteringer vi havde i starten
- Husk at prioritere kvælstofindsatsen i de belastede områder
- Husk at prioritere de projekter, hvor der er naturpotentiale
- Forslag fra landbruget om at kommunerne tager DN med på råd om natur i udtagningsprojekterne for at sikre fremdrift lokalt – og undgå klager fra DNs lokalafdelinger.
- DN anbefaler, at der i forbindelse med udtagningsprojekterne udover inddragelse af DN-lokalafdelingerne sker inddragelse af andre grønne organisationer med lokal repræsentation, herunder Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet, Danmarks Sportsfiskerforbund og Danmarks Jægerforbund.
- DN bemærker, at det er vigtigt for en smidig behandling af projekterne, at der i alle forundersøgelser foretages en vurdering af eksisterende natur og mulighederne for at fremme naturindholdet. Ved at inddrage naturforhold tidligt i planlægningen kan der i mange tilfælde tages højde for naturbeskyttelseslovens §3-beskyttelse.

Principper for ændringer af skitseprojekter

Treparten havde en drøftelse om ændringer af skitseprojekter, der primært drejede sig om hvornår skitseprojekter kan tages ud af planerne.

Repræsentanterne havde følgende bemærkninger:

- Ønske om en udmelding fra staten med ensartede principper for hvornår skitseprojekter kan fjernes fra omlægningsplaner.

- LF: Forundersøgte projekter, hvor lodsejerne ikke ønsker at gå videre til realisering, bør tages ud af planerne.

Drøftelsen genoptages i 2026.

Spørgsmål om behov for genbesøg af kommissorier i 2026

Repræsentanterne var enige om behovet for at genbesøge kommissorierne i de nye treparter. Det blev anbefalet at genbesøget foregår på det første møde med henblik på at kunne vedtage et nyt kommissorium på det andet møde.

Overblik over repræsentanter, der ikke fortsætter i 2026

Thomas (Faxe), Flemming (Stevns), Cathrine (Næstved) og Tine (Lolland) fortsætter ikke som repræsentanter i de lokale treparter.

Orientering om Nationalpark Smålandsfarvandet

Forundersøgelsen vedrørende Nationalpark Smålandsfarvandet optager i øjeblikket mange af de samme lodsejere, hvis jord indgår i projektforslag i omlægningsplanerne.

Treparterne drøftede en bekymring om, hvorvidt lodsejernes skepsis over for nationalparken kan smitte af på villigheden til at deltage i trepartens projekter, og hvordan vi evt. kan arbejde for at mindske denne bekymring.

Eventuelt

Opstartsmøde:

Forslag fra DN om ekskursion til lavbundsprojektet Sivet i Præstø Fjord, og derefter afholde mødet i nærområdet.

Forslag til sekretariatet om at overveje et opstartsmøde for de nye medlemmer i treparterne i februar, der handler om den proces der har været og herefter første møde i treparterne i marts.

Signaturprojekter

I følgebrevet til omlægningsplanen er der angivet to områder med potentiale til at blive signaturprojekter: Øvre Suså inkl. Holmegaards Mose samt det centrale Lolland inkl. Maribosøerne. DN ønsker, at der fra kommunal side arbejdes for, at disse projekter kan komme i betragtning til to af de 10 mulige signaturprojekter, som staten har afsat midler til i forbindelse med den nyligt indgåede aftale om kvælstofreguleringsmodellen. Et muligt signaturprojekt i Lokal Trepert for Køge Bugt om Tryggevejle Ådal kan eventuelt også række ind i vores område.

Grundvand i omlægningsplanerne

Der blev gjort opmærksom på, at der har været indtegnet skitseprojekter med virkemidlet *permanent ekstensivering* i omlægningsplanen, der er navngivet som *grundvandsbeskyttelsesprojekter*.

De pågældende skitseprojekter blev drøftet på møder inden treparternes godkendelse af omlægningsplanerne. Der har dog ikke været en ensartet forståelse af, hvordan de pågældende skitseprojekter skulle formidles til lodsejerne, hvor nogle parter havde den forståelse, at skitseprojekterne ville blive angivet som *permanent ekstensivering*. Konsekvensen var, at lokale lodsejere blev overrasket over at være udpeget til skitseprojektforslag, hvor ordet grundvandsbeskyttelse indgik.

Treparterne var enige om, at vi skal være opmærksomme på, hvordan vi formulerer os i breve til lodsejere, samt at vi skal være endnu mere opmærksomme på at sikre fælles forståelse i treparterne.

Næste møde

Det blev aftalt, at det første møde i det nye år godt må være et fælles møde for Lokal Trepert Østersøen og Lokal Trepert Smålandsfarvandet.

Kommunerne bliver forventeligt først færdig med at udpege medlemmer sidst i januar. Vi afholder derfor første møde i begyndelsen af marts for at give repræsentanterne en måneds varsel.

Der udsendes en doodle i den første uge af februar for at finde en passende dato. Forud for Doodle reserverer sekretariatet en række datoer hos de repræsentanter, der fortsætter i treparterne.